

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

1 Quid sit bellum, & an licitum sit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

9 Schismatici, qui haeretici non sunt, absolui possunt semel in vita, & semel in morte virtute. Cruciatu: & similiter absolui possunt virtute Iubilati, vel privilegij casus coenae concedentis, quia sola haeresis ob eius gravitatem referatur. sic Sanchez lib. 2. cap. 16. num. 17.

10 Tertia poena schismaticorum est inhabilitas ad beneficia Ecclesiastica in posterum habenda: constat ex text. in cap. quia diligentia, de electione, vbi schismatico in Episcopum electo dispensationem, confirmare permittitur. Non igitur valida erit electio ante dispensationem: & ita tradit glossa ibi, & omnes.

11 Dubium est, an poenitentibus schismaticis, & Ecclesia reconciliatis tollatur haec inhabilitas. Affirmare videtur Decianus tract. crim. lib. 5. cap. 54. num. 15. & 16. Conrad. Brunus tract. de haeretico. lib. 3. cap. 7. Butlatus conf. 14. numer. 34. Quintil. Mandol. in addit. ad Repert. inquisitor. verbo abjuratio, littera A. vers. pulchra etiam. Farinacius plures referens, qu. 139. & qu. 193. num. 66. Ratio est, quia haec inhabilitas procedit ex schismate. Ergo illo sublato cessat. Naque obstat videtur text. in dict. cap. quia diligentia, quia electio illius schismatici in Episcopum, forte fuit durante schismate, ideoque indiget confirmatione, & dispensatione, quibus tamen non indigeret, si sublato schismate, & Ecclesia reconciliato, electio facta esset. Neque etiam obstat text. c. unico, de schismaticis in 6. vbi schismatici, & eorum fautores perpetuo inhabiles ad beneficia declarantur, quia loquitur text. de casu specialia, in quo duo Cardinales noluerunt Pontificem canonice electum condecorare, & alium in Pontificem elegerunt.

12 Nihilominus probabilius, & securius censo, schismaticum Ecclesiae reconciliatum adhuc inhabilem esse ad beneficia Ecclesiastica, nisi per Pontificem, aut vices ipsius habentem, fuerit dispensatus: sic docet Azor. 1. part. lib. 8. cap. 20. quast. 8. & testatur esse communi sensu receptam. Sanchez lib. 2. cap. 36. n. 18. Bonacina disp. 3. quast. 4. de charit. part. ult. §. 5. num. 10. Pegna direct. 2. part. quast. 48. comment. 73. in medio. Suarez de censuris, disputatio. 43. sect. 2. num. 7. Farinacius pluribus relatis, quast. 184. num. 36. Moueor ex supradicto cap. quia diligentia, vbi glossa expressè dicit abjuratio schismatici, in Episcopum electum fuisse, & nihilominus indiget dispensatione, ergo signum est inhabilem emanasse.

13 Dixi huius inhabilitatis neminem à Pontifice, aut vices ipsius habentem dispensare posse, quia eius est solvere, cuius fuit ligare. Habet tamen Episcopus ex decreto Tridentini, sess. 24. c. 6. concedente casus occultos, potestatem ad dispensandum, in quacumque inhabilitate ad beneficia ex delicto occulto proveniente. Quare si delictum schismatici occultum sit, poterit ab Episcopo schismaticus ad vnitatem Ecclesiae rediens habilis reddi, sic Sanchez, & Bonacina supra. Si tamen schisma publicum sit, non desunt Doctores, qui affirmant posse Episcopum dispensare ad beneficia omnia praeter episcopatum, & dignitatem exemptam, si scienter ordinem à schismaticis non receperint: sic tradit Abbas in cap. 2. de schismat. num. 7. Decius cap. ut si clerici, §. de adulteris, de iudicis num. 124. & in cap. quia diligentia, de electione num. 17. vbi indistinctè tenet sufficere dispensationem Episcopi, consentit Lambertinus 1. part. 2. lib. quast. 9. art. 8. & vt probabile reputat glossa cap. 5. de schismaticis. Sed huius potestatis nullum apparet in iure firmum fundamentum, ac proinde dicendum est non posse ab alio, quam à Pontifice dispensare: & tradit vltra Sanchez, & Bonacina locis citatis. Garcia 1. parte de beneficiis, cap. 10. num. 164. glossa cap. 2. de schismaticis, in fine. Farinacius quast. 184. num. 36.

14 Adde esse probabile hunc occultum schismaticum, & Ecclesiae reconciliatum dispensatione non indigere, quia poena inhabilitatis non cuiuslibet schismatico videtur imposita, sed publico, & manifesto: qualis erat ille Episcopus relatus in capit. quia diligentia; quare occultus, & maximè emendatus, & conuersus hanc poenam nullo modo contrahit, vt multis probat etiam de haeretico, Garcia 11. part. de benefic. cap. 10. n. 83. & specialiter de schismatico, num. 162.

15 De beneficiis ante schisma obtentis reputat Rebuffus in praxi beneficiar. titul. de modis amittendi beneficia, & Flamin. Parisius lib. 3. de resignat. qu. 1. num. 36. Farinacius quast. 184. num. 42. priuatum manere schismaticum, ex cap. nos consuetudinem 12. dist. & quia diligentia de electione, & praecipue ex cap. unico, de schismat. in 6. ibi, omnibus beneficiis perpetuo priuantes, & inhabiles redditores ad habenda. At dicendum est, si schisma haeresi coniunctum non sit, hanc priuationem non inducere, quia supradicti text. quia diligentia & cap. nos consuetudinem non loquuntur de beneficiis antea obtentis, & cap. nos consuetudinem loquitur de haeretico cap. unicuq. de schismat. loquitur in casu speciali, quo postposita electione canonica alicuius Pontificis alius eligitur, & ita schismaticum, non haeticum, priuatum non esse beneficiis antea obtentis, docet Garcia 11. part. de benefic. cap. 10. n. 151. Sanchez lib. 2. cap. 36. n. 19. Bonacina disp. 3. quast. 4. de charitate part. ult. §. 5. num. 10.

16 Quarta poena, quae secundum plures Doctores schismaticis imponitur, est irregularitas: sic ex plurim sententia defendit Azor. lib. 8. in fine, cap. 20. quast. 8. Pegna 2. part. direct. qu. 84. cum. 78. At vt rectè expendit Sanchez nullus est text. ex quo haec

irregularitas clarè colligatur, & cum irregularitas non incuratur, nisi in casibus à iure expressis, efficitur tanè schismaticis irregulares non esse. Sic Sanchez lib. 2. c. 36. n. 10. fine, Suarez de cens. disp. 43. sect. 2. n. 7. Bonacina disp. 3. quast. 4. de charitate, part. ult. §. 5. n. 12.

Aduerit tamen & bene Sanchez, & Bonacina, supra, si schisma notorium fit, illo durante schismaticum irregulare esse irregulare non esse. Sic Sanchez lib. 2. c. 36. n. 10. fine, Suarez de cens. disp. 43. sect. 2. n. 7. Bonacina disp. 3. quast. 4. de charitate, part. ult. §. 5. n. 12.

17 Quinta poena est suspensio ordinis à schismaticis scienter recepti, ex cap. 1. & 2. de schismaticis, & cap. ordinationes, 9. qu. 1. sic Suar. disp. 23. de cens. sect. 3. num. 4. Sanchez lib. 2. cap. 36. num. 20. Bonacina disp. 3. quast. 4. part. ult. §. 5. num. 13. Farinacius quast. 184. num. 43. & 44.

18 Sexta poena est, vt collatio beneficiorum ab eis facta irretur, cap. 1. de schismat. ibi, careant impertratis. sic Suar. Sanchez, Bonac. & Farinac. supra. Aduerit pro his duabus poenis debere schismaticos notorios esse secundum factis probabilem sententiam declaratos. Azor. supra, quast. 11. Bonacina n. 13. Nam in cap. ordinationes, 9. quast. 1. in princ. sic cauetur. Tum quia videtur, si deles post concilium Constantiense obligati non esse vitare illos, quouique denunciati sint. Denique non carent potestate iurisdictionis, vt diximus in prima poena, quousque eorum crimen declaratum sit. Adde has poenas solum videri impositas recipientibus scienter ordinem, seu beneficia à schismaticis haeticis, vt satis colligitur ex cap. 1. de schismaticis, cap. ordinationes, 9. quast. 1. Nam in iure haeticus, & schismaticus aequiparantur, ex cap. firmissime, de haeticis, & multis exoritur Farinacius quast. 184. numero 53.

19 Septima poena est suspicio haeresis, & meo iudicio vehemens: nam licet aliquando contingat dari schisma absque intellectus errore, vt dictum est, raro tamen contingit, ac proinde omnium schismaticorum non solum abjurare tenetur schisma, sed etiam haeresis suspicionem, vt bene notat Pegna 2. part. direct. quast. 48. com. 73. Vgolin. tract. de cens. Pontifici reseruat. 2. part. in glossa, nec non schismaticos. Farinacius quastion. 184. num. 35. & latius vt Menochius de praesumptione. lib. 5. praesumpti. 6. numero. 24. vbi dicit schismaticos, vel schismaticorum sequaces esse vehementer de haeresi suspectos.

20 Octaua poena schismaticorum est, esse subiectos iudici Ecclesiastico, vt pro qualitate criminis eos puniat, tum poena pecuniaria, tum exilio, tum carcere, tum tiremibus, imò & relaxatione brachio saeculari, si pertinaces existant. sic Bernard. Dia. in pract. cap. 112. num. 1. & seq. Farinac. quast. 184. num. 51. Valenti. disp. 3. quast. 15. part. 3. vers. quid erum est, & colligitur ex cap. de liguribus, 23. qu. 5. cap. non vos, 33. qu. 5. cap. in unione domini, 33. dist. 17.

DISPUTATIO V.

De bello, rixa, & duello, quatenus Charitati contraria sunt.

DISPVTATIO de bello, rixa, & duello potius ad virtutem iustitiae, quam charitatis videbatur pertinere, sed quia D. Thomas 2. 2. quast. 40. & eius interpretes communiter agentes de charitate, de his tractant, vixit contra rixam, quae est charitatis effectus, ideo moueor de illis in praesenti habere sermonem.

PUNCTVM I.

Quid sit bellum, & an licitum sit.

- 1 Vnde dicitur bellum, & quae ratione definitur.
- 2 Bellum aliud est offensiuum, aliud defensiuum.
- 3 De fide est licitum esse bellum, si conditiones debite seruantur.
- 4 Aliquantum est in praecipuo.
- 5 Proponuntur quadam haeticorum argumenta.
- 6 Fit illis satis.
- 7 Tres conditiones sunt ad iustum bellum requisitae, & quae haec sint.

Bellum dicitur, vt Priscian. sentit per antiphrasim, quasi nihil bellum, & pulchri habeat per se. Non enim bellum per se est appetibile; imò potius quantum fieri possit vitandum, ob grauissimam mala, quae secum trahit: caedunt enim multi, & saepe innocentes, vrbes diripiuntur, diuina dilapidantur, & regna poereunt, non igitur appeti debet per se sed eo modo, quo medicina appetitur. Alij è contra à bello, & cono deducunt, quia ex fine bono, & pulchro fit, qualis est propulsa iniuria, pacem obtinere. Alij vt Festus, à bellis deriuant, quia belluarum est mutuo se laniatu cõficere, sed vadeunque bellum dicatur, cõmunitur à DD. definitur

definitur, ut sit discordia hostium arma sibi mutuo inferentium, cui opponitur pax, vel est conflictus ipse, & hostium congressio, quæ & pugna dicitur. Debet tamen veritari inter duos Principes supremos, vel respublicas: nam quando discordia inter Principem, & suam republicam, vel inter ciues, & rempublicam habetur, est seditio. Si autem inter priuatas personas, rixa vocatur, vel duellum.

2. Duplex autem est bellum, iuxta duplicem causam, ob quam sumi potest, aliud est defensiuum, aliud offensiuum est, defensiuum est cum in defensionem vitæ, honoris, & fortunæ assumitur, ut si quis re vellet vitæ, vel honore priuare, vel à possessione diuitiarum deicere. Tu verò vt impedias iniuriam, arma assumis, bellum geris defensiuum. Offensiuum, seu aggressiuum est, cum in satisfactionem iniuriæ iam factæ, & ad illam vindicandam fit. Vocari etiam potest huiusmodi bellum aliquo modo defensiuum, quatenus vindicatione iniuriæ factæ defenduntur iniuriati, ne simili iniuria iterum afficiantur. Negari enim non potest vindicatione iniuriæ factæ contineri iniuriantes, & alios à simili iniuria committenda.

3. Dicendum ergo est de fide, licitum esse bellum cuiuslibet respublicæ etiam Christianæ, si conditiones feruerunt, quas in sequentibus opponemus. Conclusionem multis locis sacra Scriptura tam veteris, quam noui Testamenti aduersus hæreticos, exornant Doctores in præsentis, specialiter Valent. 2. 2. dist. 3. quæst. 16. part. 1. Suarez dist. 13. de charit. sect. 1. Egid. de conch. dist. 11. ad. 1. Mol. de iustit. tract. 2. dist. 99. Ex veteri namque Testamento constat bella esse licita, siquidem illa gerentes reputati sunt viri sanctissimi, vt Abraham, qui Deo proterente hostes Gen. 14. Moyses, Iosue, Dauid, Samion, Gedeon, Machabæi, & alij, qui etiam iussu Domini bella gesserunt. Et in nouo Testamento, Lucæ 11. militibus rogantibus, quid sibi faciendum esset, vt diuinum iudicium, & condemnationem vitarent, non illis fuit mandatum arma deponere: imò potius illis dictum fuit, vt suis stipendiis contenti essent. Ex quo manifestè inferretur licitè in bello perseverare, alias stipendia accipere non possent. Item Matth. 8. laudat Christus fidem Centurionis, & Act. 10. Cornelium Centurio erat vir religiosus, ac timens Deum, & absque depositione militiæ baptizatus est, ac ceptique Spiritum sanctum. Ergo militia licita est. Nam vt dicit D. August. epist. 5. ad Marcellin. Si Christianis bella prohiberentur, primum concilium accipiendum fides esse debebat, vt arma deponerent, & à militia se laborarent. Alia induci possent ex Paulo ad Rom. 13. cap. 1. Petr. 2. vbi magistratus, & duces, ministri Dei, & à Deo missi in vindictam malefactorum vocantur. Plura item in confirmationem huius veritatis adducit Gratian. ex Patribus, præcipue August. 23. quæst. 1. cap. 2. Et quidem de bello defensiuo euidenter probatur. Nam cuiuslibet iure naturali permilsum est se ab iniuria defendere & iniuriam factam amouere, agereque pro illius recompensatione, dum illam iniuriator tenetur præstare, quia dum non præstat, iniuriam factam continuat. Sed hæc omnia sæpe fieri non possunt absque bello, cum pars offendens superiorem non habet. Ergo bellum licitum est ad huiusmodi finem consequendum. Eadem ratione de bello aggressiuo probari potest: cuiuslibet enim respublicæ concessum est, vt se in eolumen feruet, & iniurias faciendas propulset, iniuriatorisque fineret, & contineret. At ad huiusmodi finem consequendum sæpe necessarium est iniurias acceptas vindicare, & punire. Nam si semel illata iniuria scirent malefactores nullam sibi punitionem esse inferendam, audaciores redderentur, & viam haberent apertam multiplicandi crimina, & nouas iniurias probis viris inferendi, nullaque respublica tuta esse posset.

Ex qua ratione non solum constat licitum esse posse bellum, sed etiam aliquando esse in præcepto; quia ex præcepto charitatis, & iustitiæ tenentur gubernatores ciuitatis bono ipsius prospicere, ad cuius finem sæpe necessarium erit bella mouere & iniurias vindicare. Sic Suarez dist. 13. de charitat. sect. 2. numer. 4. & Molina tract. 2. de iustit. dist. 99. vers. statuenda nihilominus, & vers. ad testamenta.

Restat satis facere friuolis quibusdam argumentis hæreticorum, & præcipue Lutheri intendentis bella esse Christianis interdita. Primum desumitur ex variis locis scripturæ. Nam Isaia secundo, de tempore legis gratiæ dicitur, *construunt gladios suos in cumeros, & lanceas suas in falces: non leuabit gens contra gentem gladium, & non exercebuntur ultra ad prælium, & Michæ 4. Non sumet gens aduersus gentem gladium, & non discent belligare, & stabit vix subitum vineæ suæ, &c. & Matth. 5. Tubum non refertate malo, sed si quis nos percussit in vna maxilla, præbeamus illi alteram: & Matth. 26. dicitur Petro vt conuertat gladium in locum suum, quia omnes qui acceperint gladium gladio peribunt, & ad Rom. 12. nulli malum pro malo reddentes. Et infra Non vos defendentes charissimi, sed date locum ira. Scripsum est enim: Mibi vim dicitam, & ego retribuam. Corinth. 12. & ad Ephel. 6. Arma militia Christianæ non carnalia, sed spiritualia sunt. Ergo ex iis omnibus inferunt bellum procul à Christianis esse debere. Secundum argumentum desumitur ex variis testimoniis Patrum, quorum aliqua referunt à Gratiano de consecratione, dist. 5. Specialiter capite, si qui verò, & capite, contrarium, capite, falsus. In quibus redeuntes in militiam, postquam se Deo manciparunt, condemnantur. Ferà, de Castro sum. Mor. Part. 1.*

Tertio, Bellum causa est multorum innocentium cædis, direptionis respublicæ, deaustationis regni, imò plurimorum peccatorum quibus milites solent esse inuoluti. Ergo est illicitum. Quarto, est contrarium paci, quæ est charitas affectus. Ergo est per se malum. Quinto, videtur contrarium præcepto diligendi inimicos. Sexto, videtur contra diuinam voluntatem intendentem peccata Christianorum bellis, & calamitatibus punire, si vi, & armis propullare conatur.

Sed hæc facile diluuntur. Ad primum dici posset omnia illa loca scripturæ solum probare arma regulariter assumenda non esse, sed solum necessitate urgente, & quando aliter fieri non potest. Ad loca Isaia, & Michæ respondeo, prædici ibi tempore Christi esse summam pacem, sicuti fuit eo nascente, non tamen prædictum est successu temporis bella non esse assumenda. Ad locum Matth. 5. respondeo esse consilium percutienti vnam maxillam, præbere illi alteram, & hoc non semper. Aliàs iniquè fecisset Paulus. Act. 23. qui percussus in facie ob mandatum Principis sacerdotum, non præbuit alteram maxillam, sed potius dixit, *Percutiat se Detus paries dealbate*, Christus Dominus seruo Principis sacerdotis percutienti non obrulit aliam maxillam, imò potius increpauit, dicens, *Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem bene cur me cadis?* Ergo ex illo loco non inferitur esse semper consilium se offerre pot vnam receptam iniuriam alteri simili. Solum enim Christus Dominus persuadere nos voluit, vt recipientes iniuriam parati simus aliam grauiorem, si inferatur, patienter sustinere, non autem voluit, vt semper permittamus inferri, vt rectè D. Augustin. epist. 5. ad Marcellin. arguit. Ad locum Matth. 26. reprehensus est Petrus, tum quia contra Dei voluntatem procedebat, scire enim debebat se voluntati mortis offerre; tum inutilis eius defensio contra tot milites sic armatos, potius enim ex illa irritandi essent in Christum quam cohercendi. Cum verò subiungitur *Omnes qui acceperint gladium, gladio peribunt*, intelligitur de recipientibus in vindictam propriam, & propria auctoritate, vel ad defensionem innocenti omnino inuitem. Eadem solutio adhibenda est verbis Pauli ad Rom. 12. cum autem dicit ad Corinth. & ad Ephel. arma militiae nostræ esse spiritualia, & non carnalia, intendit docere Christi regnum non temporale, sed spirituale, & non armis, & bellis augendum esse, sed prædicatione, miraculis, & vitæ exemplo. Item in loco ad Corinth. loquitur de armis, quibus Ecclesiæ principes vntur aduersus subditos rebelles, quæ sunt censure Ecclesiasticæ, aliæque spirituales pœnæ. In loco autem ad Ephel. agit de armis, quibus diabolo resistendum est, quæ sunt orationes, pœnitentiæ, & similes.

Ad secundum, respondeo aliquibus illicitum esse bellum ob circumstantiam, qualiter antiquo tempore illicitum erat eis, qui ex præcepto Ecclesiæ publicam agebant penitentiam, non enim licitum illis erat ea penitentia non peracta ad bellum proficisci, nisi necessitas urgeret, & tunc ex concilio Episcopi, vt dicitur in cap. falsus, & consecrat. dist. 5. Aliis illicitum erat bellum ob professionem vitæ religiosæ, quam deserere, & militia seculari se addicere non conueniebat. Aliis verò erat illicitum, quia redeuntes ad militiam proficiebantur fidem deserere, & iussa Imperatorum religionem Christianam persequendum exequi velle; vt colligitur fati ex illo capite, si qui verò, qui est. 11. Concilij Nicani.

Ad Tertium, dico probare bellum per se non esse appetendum sed solum esse appetendum, quando non est aliud remedium, vt bene dixit August. epist. 207. ad Bonifacium Comitem. Pacem inquit habere debet voluntas, bellum necessitas, vt liberet Deus à necessitate, & conseruet in pace. Mala verò quæ ex bello iusto inferuntur, per accidens sunt, & maiora essent, si bellum non moueretur, vt bene expendit August. in capite, quid culpatur. 23. quæst. 1.

Ad Quartum, nego bellum iustum esse contrarium paci, imò potius pacem obtinere, vt dixit Philosoph. lib. 7. polit. c. 14. cap. 15. & August. epist. 207. ad Bonif. Dicitur autem contrarium paci, tum quia multipliciter iniustum esse solet, tum quia materialiter, & secundum rem procedit ex dilfensione voluntatis vnus ad alterum.

Ad Quintum, nego esse contrarium præcepto dilectionis inimicorum, aliàs iudex non posset malefactores punire. Præceptum enim dilectionis solum obligat, ne reus malum inferre inimicis, quatenus malum est: at inferre illis malum, quia illis, & respublicæ bonum est, non est contra debitam illorum dilectionem. Est enim bonum illis, vt ab iniuria desistant, timeantque similem committere. Est etiam bonum respublicæ, quæ hac ratione se in pace conseruat.

Ad Sextum, nego esse contra diuinam voluntatem testifere iniuriis, & calamitatibus, quæ iniusto bello nobis inferuntur, quia Deus solum permittit ea inferre, si nos non cauerimus; non autem præcipit, & à fortiori non prohibet, ne ea impediamus. Aliàs non liceret remedia illa adhibere, vt pestis, inopia, falsaque testimonia vitarentur.

7 Dixi bellum esse iustum, & licitum, seruatis tamen aliquibus conditionibus; Tres enumerantur à Doctores, Prima legitima auctoritas, Secunda, iusta causa, & titulus bellandi. Tertia, debitus modus in illius prosecutione. Sic D. August. lib. 22. contra Faust. tom. 6. 74. & 75. Suarez dist. 13. de charit. sect. 1. in fin. Valen. 2. 2. Faust. tom. 6. 74. & 75. Suarez dist. 13. de charit. sect. 1. in fin. Valen. 2. 2. Q 3 dist.

disp. 3. quest. 16. part. 2. in princ. Coninch. disp. 31. dub. 1. in fine. Bonacina disp. 2. de restit. qu. ult. part. ult. §. 2. & alij. Addunt verò aliqui quartam conditionem, vt ex debito fine fiat, ex cap. quid culpatur 23. quest. 1. qui si de fine extrinseco operantis loquuntur, necessaria specialiter non est; cum ex tali fine non reddatur bellum iniustum. Neque iudex qui animo vindictæ punit iuxta iuris regulas delinquentem, iniustitiam committeret, esto contra charitatem faciat, & peccet, ille ergo finis ad honestatem actionis operantis, non ad iustitiam belli expostulatur. Coninch. supra. Valentia disp. 3. quest. 16. part. 2. circa finem vers. decimo certum est. Si autem de fine intrinseco ipsius belli loquuntur, ad secundam conditionem reducitur, quia idem est finis, ac causa, titulusque bellandi. De his ergo conditionibus in sequentibus est agendum.

PUNCTUM II.

Quæ autoritas ad bellum requisita sit.

- 1 Quilibet habet auctoritatem bellum pure defensuum inducendi.
- 2 Bellum aggressuum solus Princeps, vel respublica superiorem non recognoscens inducere potest.
- 3 Aliqua ex superiori doctrina notabilia inferuntur.
- 4 Consuetudine introduci potest, vt respublica inconsulto suo Principe bellum moueat. Et qua ratione hoc verum sit.
- 5 Quid dicendum in casu quo superior vindicare noluerit iniuriam respublice sibi subdita.
- 6 Pontifex habet ius indicendi bellum, quando bonum Ecclesie id postulat.

Si de bello pure defensiuo loquamur, constat apud omnes in quolibet residere auctoritatem illud indicendi. Quia cuiuslibet à natura concessum est ius se defendendi, & iniurias propulsandi. Sic DD. statim referendi. Quapropter de bello aggressiuo est difficultas, penes quem hæc potestas resideat?

2 Regula est in causis ciuilibus, & criminibus superiorem non recognoscens, sic D. Thomas 2. 2. quest. 40. art. 1. & ibi Caietanus, Aragonius, Bannes, & alij. Valentia disput. 3. qu. 16. part. 2. vers. itaque secundò. Suarez disp. 13. de charitate sect. 2. art. num. 1. Rgidius de Coninch. disp. 32. dub. 3. num. 53. Couarruias reg. peccatum. part. 2. §. 9. num. 1. Bonacina disp. 2. de restit. quest. ult. part. ult. paragrapho 2. numer. 4. Molina tractat. 2. disputat. 100. & alij apud ipsos, & deciditur ab Augusto cap. quid culpatur, 23. q. 1.

Ratio est, quia in qualibet respublica resedit potestas puniendi delicta suorum ciuium, vt hac ratione in pace conferuntur, & malefactores continentur, ergo in illa residere debet potestas vindicandi iniurias, puniendique malefactores alterius respublice non habentis superiorem, & illos coercendi. Nam hæc potestas penes aliquem residere debet, cum necessaria omnino sit, vt in pace conferatur. At residere non potest talis potestas in republica iniuriante, quia ipsa sui ipsius vindex esse non potest. Restat ergo vt in republica iniuriata resdeat, cui ratione iniuria acceptæ subditur respublica iniuriata.

3 Ex qua ratione manifestè constat, si aliqua ciuitas Principi, vel republica suprema subiecta, iniuriam intulerit alteri supremo Principi, vel republice, non posse hunc aduersus ciuitatem illam mouere bellum, quin prius apud eius superiorem ius expostulet. Quia penes illum residet potestas vindicatiua criminum, quæ à subditis committuntur. Quod si respublica, vel superior ille Princeps vindicare noluerit, poterit tunc respublica dàmnum passa non solum aduersus ciuitatem iniuriantem, sed aduersus rempublicam, & superiorem nolentem sibi ius dicere, bellum mouere, vt bene tradit Augustinus relatus in e. Dominus 23. quest. 1. Mol. tract. 2. de iustitia, disput. 100. vers. illud tamen. Coninch. dub. 3. numer. 58. Secundò, constat rempublicam, vel Principem subditum iniuriatum ab alio Principe, vel republica suprema non posse propria auctoritate bellum mouere aduersus illum, sed necessariò requirere debet sibi superiorem, qui partes ipsius assumat, & satisfactionem exigat, sic omnes Doctores in principio relati. Ratio est manifesta, quia ideo respublica perfecta, quæ est illa, in qua omnes caute terminantur, potestatem habet vindicandi proprias iniurias, quia non habet superiorem, qui illam defendat, & cuius auctoritate id faciat. Ergo respublica imperfecta, quæ superiorem habet obligatum illam defendere, non poterit propria auctoritate bellum mouere. Vt patet enim ius sui superioris, & rempublicam perturbaret.

4 Duplicem limitationem huic secundæ illationi adhibent Doctores: prima vt intelligatur, nisi aliter consuetudine præscriptum sit. Pote enim consuetudine præscribi, vt vna ciuitas inconsulto suo Principe bellum moueat aduersus sui offensores, probatur ex eo, quia ratione consuetudinis censetur ex voluntate sui Principis mouere: sic Caietanus 2. 2. quest. 40. art. 1. Lorca ibi. disput. 30. num. 12. Coninchus disput. 31. dub. 3. fine. num. 64. Victor. in relect. de iure belli. 119. Molina tract. 2. disput. 100. vers.

victoria in relect. Et placet mihi duplici sub limitatione appostri prima, vt consuetudo legitime introducta sit. Nam si eius introductioni Princeps repugnauit, potius seditio, & rebellio, quam consuetudo legitima dicenda est: ac proinde nullum ius tribuere potest, sic Caietanus, & Mol. supra. Secunda, vt intelligatur de auctoritate mouendi bellum aduersus non subditos ipsi Regi. Nam si tam pugnantem, quam oppugnatum eidem superiori ipsi Regi, clij sunt, contra rationem naturalem videtur esse consuetudo proprias iniurias vindicandi, cum auctoritate superioris vindicari possent. Neque Princeps est censendus vnquam concessisse, sed potius omninò repugnasse, cum tale bellum, cum sit bellum ciuile, & inter partes eiusdem republice perfecta, in eius perniciem, & perturbationem totius regni cedit: sic Suarez disp. 18. de charitate. sect. 2. num. 2.

5 Secundam limitationem, quam ex Victor. supra. aliqui addunt, est, vt procedat extra casum necessitatis. Nam si superior vindicare noluerit iniuriam factam respublice sibi subdita, poterit tunc illa respublica aduersus offensores bellum mouere, ne iniuria facta maneat. Carcetim hæc limitatio absolute probanda non est, præcipue inter subditos eiusdem Principis ob grauissima mala quæ inde oriri possunt, alias cuiuslibet particulari, præcipue patrifamilias licebit se vindicare, si eius Princeps noluerit ius sibi dicere, quod est absurdum. Quocirca solum in casu, in quo bellum reparetur omninò necessarium ad coercendos malefactores, ne nouam iniuriam inferant, poterit illa inferior respublica bellum mouere, quia tunc non in vindictam, & punishmentem iniurie illatæ assumitur, sed in defensionem, quod à iure naturali concessum est. sic Molin. dicta disp. 100. vers. Idem Victor. inquit enim) quando ita necesse esset, vt ab iniuriis inferendis se continerent. Coninch. dub. illo 3. n. 61. Suarez sect. 2. n. 2.

6 Aduerto tamen Pontificem non solum habere ius indicendi bellum, sicut quilibet alius princeps supremus, sed etiam quædam bonum totius Ecclesie id necessariò expostulat, habet potestatem prohibendi Christianis Principibus, ne bellum gerant, cui præcepto ipsi obedire tenentur. Quod si rebelles sint, & bellum moueant, peccabunt non solum contra charitatem, sed etiam contra iustitiam, quia ius bellandi illis ob bonum publicum ablatum est. sic Suar. disp. 18. de charit. sect. 2. in fine.

PUNCTUM III.

Quæ sit causa iusta, iustusque titulus bellandi.

- 1 Triplex est causa iusta, iustusque titulus belli.
- 2 Iniuria qua bellum honestare potest, debet esse grauissima.
- 3 Enumerantur aliquot iniuria bellum honestantes.
- 4 Quid de impediendis mercaturam, venationem, piscationem in suo regno. Affirmatur non esse causam iustam belli, nisi ibi debitum sit.
- 5 Ob solam iniuriam impediendam, reparandam, vel vindicandam bellum moueri potest.
- 6 Aduersus occidentes innocentes, & impediendes Evangelij prædicationem bellum moueri potest.
- 7 Ob idololatriam, infidelitatem, & alia peccata contra naturam impedienda, bellum moueri potest.
- 8 Quomodo tibi debet constare de iusta causa bellandi, respondetur remissè. Requiritur tamen, vt claris probationibus possidentem conuincere possis ad te regnum pertinere.
- 9 An ex utraque parte possit dari iustus titulus bellandi? Proposuit ratio dubitanti.
- 10 Resoluitur per se, & secta ignorantia dari non posse.
- 11 Satisfit rationibus contrariis n. 9. adductis.
- 12 Ad honestandum bellum iniuria materialis sufficit.
- 13 An oblata ab aduersario satisfactione sufficiens, debens ab illo desistere. Distinguit Caietanus de satisfactione ante bellum inceptum, vel post.
- 14 Non approbatur eius distinctio sed quocunque tempore offeratur satisfactio plena, debet ab illo desistere.
- 15 Sed quid dicendum, quando pars rebellis digna est morte ob iniuriam illatam? Probabilis est non esse obligationem accipiendi satisfactionem aliam.
- 16 Hoc verum est spectato iustitia rigore, at ex charitate sapè erit obligatio.
- 17 Stante iusta causa bellandi, potest bellum iniuste fieri, si adit minima spes victoria, & parum utilitatis ex bello speretur.
- 18 Si damna, quæ ex bello sequuntur, praualeant utilitati quæ ex victoria speratur, illicitum est bellum. Item si religio Christiana minuenda est, & heretici potentiores futuri.

CAusa iusta, iustusque titulus bellandi triplex est. Iniuriam imminuentem impedire, illatam retare, & illam vindicare. sic D. Augustinus relatus. in capite Dominus 23. questione prima. & ex illo D. Thomas ab omnibus receptus, secunda secunda, questione 40. articulo primo. Titulus primus & secundus belli est clarissimus. Nam quilibet respublica ius habet se defendendi, in qua defensione continetur iniuriam imminuentem impedire, & sibi factam reparare; nam dum iniuriata